

Handläggare
Anna-Maria Blomgren
Kvalificerad utredare
Avd. för akademi- och ledningsstöd
0739-01 33 64
anna-maria.blomgren@hv.se

Mottagare
Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.uh.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande: En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma (dnr U2025/0119)

Högskolan Väst har tagit del av promemorian och vill härmed lämna följande synpunkter, som förankrats i högskolans ledningsgrupp och utbildningsstrategiska råd.

Övergripande

Högskolan Väst instämmer i behovet av att stärka högre utbildning för omställning och vidareutbildning, exempelvis genom korta och flexibla kurser som svarar mot arbetsmarknadens behov. Högskolan Väst är redan starkt engagerad i att genomföra denna typ av utbildningsinsatser, också i samverkan med företag och offentlig sektor. Högskolan Väst ser därför positivt på att lärosäten ges möjlighet att ta ett större ansvar i detta arbete.

Prestationsersättningen

Högskolan Väst ser också mycket positivt på förslaget om att minska eller avskaffa prestationsersättningen (HPR), vilket också har föreslagits i andra tidigare utredningar. Denna åtgärd skulle stärka förutsättningar och incitament för lärosätena att arbeta i föreslagen riktning. Härvidlag vill vi också påtala att denna förändring skulle kunna användas även för andra utbildningar, där få studenter försvårar eller omöjliggör lärosätenas möjligheter att bedriva utbildning och där viktiga ämnen eller områden riskerar att försvinna från lärosätenas totala utbud.

Högskolan Väst önskar framföra följande kritiska synpunkter på promemorians förslag:

Kraftigt ökad administrativ börda

Den föreslagna modellen innebär en betydande ökning av administrationen, bland annat genom krav på nya kursplaner, lokala riktlinjer och omfattande dokumentation.

Dessutom beskriver förslaget en stor kontrollapparat, både lokalt på de enskilda lärosätena och hos våra utvärderingsmyndigheter. Resultatet av förslaget riskerar att ta resurser från den faktiska utbildningsverksamheten och kommer med allra största sannolikhet i förlängningen innebära en total minskning av utbildningskapaciteten. Vi vill också påpeka att såväl politik som myndigheter uttalat att vi sammantaget ska sträva efter att minska byråkratisk komplexitet och onödig administration. Ytterligare en invändning mot implikationer av förslaget är att det negativt påverkar den tillitsbaserade relationen mellan lärosäten, centrala myndigheter och politiken.

Otydligheter, komplexitet och styrning

Den föreslagna modellen är komplex och svåröverskådlig, vilket försvårar förutsägbarhet och strategisk planering. Vi efterfrågar en mer långsiktig och ändamålsenlig styrning som främjar akademisk frihet, kvalitet och ansvarstagande. Det finns också ett antal argument och antaganden som är svåra att följa, exempelvis hur begreppet ”yrkesverksamma” ska definieras.

Otydlig definition och klassificering

Promemorian ger inte tillräckligt tydliga definitioner av vad som utgör fort- och vidareutbildning. Att klassificeringen ska ske lokalt riskerar att skapa olika tolkningar mellan lärosäten, vilket kan leda till rättsosäkerhet och bristande likvärdighet.

Omfördelning av takbelopp

Högskolan Väst avstyrker med bestämdhet förslaget om omfördelning av takbelopp mellan lärosäten baserat på examina. Vi kan inte se relationen mellan korta kurser för yrkesverksamma och examina. Dessutom skapar förslaget skapar konkurrens snarare än samarbete och bygger på faktorer som lärosätena inte fullt ut kan påverka. Vi menar att samarbete bör främjas snarare än konkurrens inom sektorn.

Styrning, akademisk frihet och ansvarstagande

Föreslagen modell innebär dels en detaljerad styrning och att olika utbildningstyper hanteras med olika styrformer. Högskolan Väst vill med tydlighet påpeka att ändamålsenlig styrning måste främja akademisk frihet, kvalitet och ansvarstagande, ett rollsäkert samhällsansvar och strategisk handlingsförmåga. Detta förutsätter långsiktighet och minskad detaljstyrning. I förslaget till modell saknas viktiga förutsättningar som förstärker lärosätena möjligheter att agera ansvarstagande.

Brister i nuvarande resursfördelningssystem

Högskolan Väst delar slutligen uppfattningen att det finns brister i nuvarande resursfördelningssystem. Istället för att bygga vidare på ett redan komplext regelverk, bör en mer omfattande översyn av hela systemet övervägas. Högskolan Väst föreslår att istället för en särskild ersättningsmodell, bör förändringar övervägas inom den befintliga modellen – exempelvis genom att inrätta ett nytt utbildningsområde för korta kurser inom takbeloppet, utan prestationsersättning. Detta skulle ge bättre förutsättningar för utveckling av relevanta utbildningar. En samtidig översyn om parallella utbildningsområden för andra utbildningar och ämnen som med tanke på lågt söktryck riskerar att försvinna från svenska lärosäten välkomnas.

Sammanfattningsvis

Högskolan Väst anser att promemorians intentioner är goda, men att de föreslagna lösningarna riskerar att skapa fler problem än de löser. Vi vill också med all tydlighet synliggöra att både Högskolan Väst, och andra lärosäten, redan aktivt arbetar med att i nära samverkan med avnämare genomföra kurser av det slag som remissen förordar. Vi uppmanar därför till en bredare dialog om hur sektorn bäst kan stödja yrkesverksammas kompetensutveckling och annan kompetensförsörjning och kompetensutveckling.

Yttrandet har fastställts av rektor Mats Jägstam efter föredragning av prorektor Lena Sjöberg och verksamhetskontroller Ove Johansson.

Med vänlig hälsning

Anna-Maria Blomgren
Kvalificerad utredare